

NOVE MARINE NA OTOKU UGLJANU

Uvod

Ugljan je otok najbliži gradu Zadru pa je ta činjenica i u prošlosti i danas znatno utjecala na njegov razvoj. Uostalom to je i po gustoći stanovništva jedan od najnaseljenijih naših otoka jer na 51,9 četvornih kilometara površine ima približno 6000 stanovnika.

Otok je idući od jugoistoka prema zapadu podijeljen u tri općine – Kukuljica, Kali i Preko. Po površini i broju stanovnika najveća je općina Preko koja zauzima polovicu sjeverozapadnog dijela otoka Ugljana i nekoliko naseljenih otoka, a ujedno je i jedna od najvećih otočkih općina u Zadarskoj županiji. Općinsko središte Preko najbliže je naselje Zadru i njegovo svojevrsno predgrađe. Prošle je godine kroz trajektnu luku Preko prošlo više od 1.400.000 putnika i približno 300.000 vozila. To znači da je linija Preko – Zadar – Preko (kojom se koriste stanovnici Ugljana

NEW MARINAS ON THE UGLJAN ISLAND

Construction activity has been quite intense over the past several years in Preko District on the island of Ugljan. Thus the local sewerage system is under construction and the current water supply system is being improved. In addition, commercial-use marinas are being built, which is quite interesting as no such activity has been undertaken in Zadar area over the past two decades. One of these projects, a marina in Sutomišćica, with more than 200 berths, has recently been opened. The concessionary invested more than € 5 million in this marina. The construction spree is also felt in the district centre where practically the entire waterfront is being rehabilitated and refurbished. In the central portion of this community, the existing old port is renovated for local residents and a port extension is planned to accommodate a new modernly-equipped marina. The concessionary will bear the existing port rehabilitation costs, as well as the new port construction costs. A modern shopping mall has also been built in the scope of waterfront rehabilitation activities. Upon completion, the current waterfront will become a modern port, with a beach and a seaside promenade.

i Pašmana) prema ostvarenom putničkom prometu najopterećenija naša trajektna linija, a Preko treća po veličini trajektna luka po putničkom prometu.

U posljednjih se nekoliko godina u općini Preko izvode značajni infrastrukturni zahvati i po tome je ova

općina među najuspješnijima u Zadarskoj županiji. To je inače u skladu s proklamiranom državnim politikom u kojoj je u razdoblju od četiri godine uloženo više od 386 milijuna kuna u razvoj komunalne infrastrukture i poboljšanje socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i obrazovnoga procesa na malim otocima. Od toga se najveći dio ulaže upravo na otocima Zadarske županije (126 milijuna), a cilj je smanjivanje negativnih demografskih trendova postupnim smanjivanjem regionalnih razlika i poboljšavanjem životnih uvjeta na otocima.

Općina je Preko i pravi primjer kako se promišljenim radom i pronalaženjem strateških ulagača može i na otocima napraviti mnogo više nego što je predviđeno u Vladinim poticajnim mjerama. Tako su dosad izgrađene dvije trećine kanalizacijskog sustava Preka (koji se proteže od trajektna luke, preko Poljane do Lukorana), a obavljaju se radovi i na zasebnom kanalizacijskom sustavu mjesta Ugljan. Štoviše pri kraju je i izrada glavnoga projekta uređaja za pročišćavanje s podmorskim ispus-

Pogled na Preko, otočić Galevac i Zadar u daljini

tom za kanalizacijski sustav Preka. Doduše valja pridodati da su daleko odmakli radovi i na drugim kanalizacijskim otočkim sustavima – na sustavima općina Kali i Kukljica. Slično je i s vodoopskrbom. Za potrebe cijeloga otoka, ali i za druge otoke zadarskoga arhipelaga (Iž, Dugi otok, Sestrunj, Rivanj, Žverinac i dr.), izgrađen je veliki vodospremnik na brdu Starešin u Lukoranu koji bi uskoro trebao biti pušten u rad. Taj je vodospremnik spojen s novom crpnom postajom Borik na kopnu, a zahvaljujući njemu do kraja godine vodu će dobiti gotovo svi stanovnici otoka, posebno stoga što je veći dio vodoopskrbne mreže već i prije izgrađen.

U općini Preko vodi se briga o poboljšanju zdravstvene zaštite njegovih stanovnika pa je tako kupljen i poseban brzi brod kojim se bolesnici mogu za 10 minuta prebaciti do bolnice u Zadru, a to je jedinstven slučaj na Jadranu da jedna općina sama kupuje i financira takav brod.

Vodi se briga i o poboljšanju obrazovnog sustava, ponajprije s besplatnim knjigama za najmlađe osnovce i stipendiranjem studenata, a uskoro se očekuje i adaptacija stare škole u dom za stare i nemoćne preko koje bi se organizirala skrb i o starijim domaćinstvima po obiteljskim kućama. Valja istaknuti da općina podjednako brine o svim općinskim naseljima, a ne samo o općinskom središtu, ali i o tri naseljena otoka u svom sastavu – Ošljaku, Rivnju i Sestrunju. Tamo se pokušava poboljšati elektrifikacija i vodoopskrba te dograditi trajektna pristaništa, a izrađuju se i detaljni urbanistički planovi.

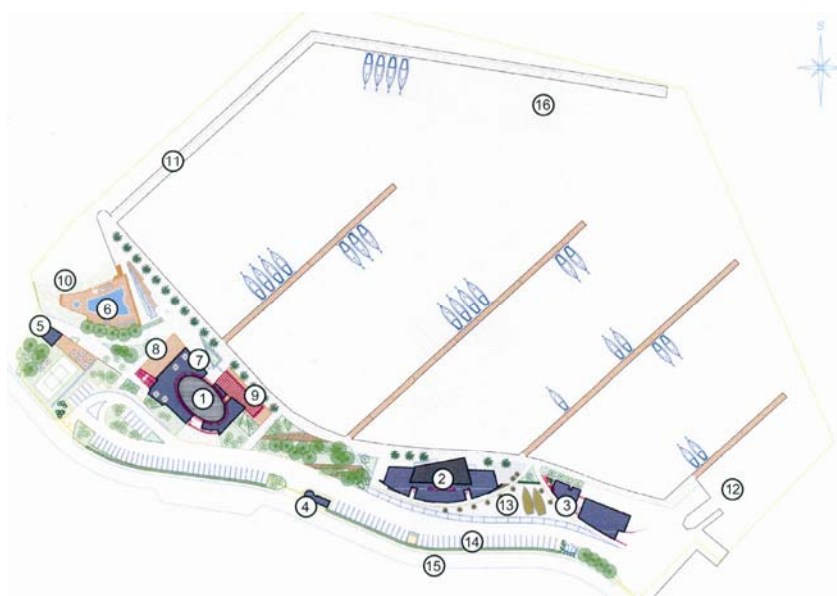
Ono što nas je posebno privuklo jest činjenica da je ove godine u općini Preko puštena u rad velika marina u Sutomiščici, prva na Ugljanu i prva koja je nakon 21 godinu izgrađena u zadarskom arhipelagu, nakon marina na Ižu i u Sukošanu. No povrh toga i u Preku se upravo adaptira

gradska lučica i gradi nova marina, a to je značajan poticaj razvitku turizma kao osnove otočkoga gospodarstva.

Nova marina u Sutomiščici

Pripreme za izgradnju marine u Sutomiščici trajale su već dulje vrijeme. Još je 1997. Vlada bila dodijelila

koncesiju tvrtki *Romantik marina* d.o.o. iz Zadra u vlasništvu dvojice njemačkih nautičara. No oni nisu plaćali ni ugovorenu naknadu za koncesiju niti su pripremili valjanu dokumentaciju, iako su bili započeli neke radove. Stoga im je 2002. koncesija oduzeta i na ponovljenom međunarodnom natječaju dodijeljena

Tlocrt marine Sutomiščica (1. recepcija s restoranom i upravom, 2. sanitarije, tuševi i trgovine, 3. servisne prostorije i skladišta, 4. glavni ulaz, 5. ljetni bar, 6. bazen, 7. restoran, 8. restoranska terasa, 9. terasa bara, 10. plaža, 11. ukobran, 12. dizalo za brodove, 13. suhi dok, 14. parkiralište, 15. prilazna cesta, 16. vezovi)

Sadašnji izgled glavne zgrade marine u Sutomiščici

tvrtki *Plava vala* d.o.o. iz Zadra u vlasništvu povratnika Milana Kotura koja djeluje u sastavu kompanije *Cubus Lux* plc., specijalizirane za ulaganja u Hrvatsku.

vezova, *travel-lift* i servis za popravak brodova. U moru su četiri gata uz koje ima mjesta za 225 plovila, a lukobran (dug 264 m i širok 4 m) ima i 80 vezova s vanjske strane ko-

stajati i veliki *cruiseri* koji ne mogu dobiti privez u Zadru.

Marinu je projektirala tvrtka *Fearh* d.o.o. iz Zagreba, a projektanti su bili Ivan Jelić, dipl. ing. arh., i Filip Kožarić, dipl. ing. arh. U gradnji marine rabili su se materijali kao što su kamen, drvo, željezo i staklo, a jedan je od najljepših detalja drveni krov restorana koji se doimlje poput stiliziranoga jedra. Iako ima dosta izgrađenih zgrada, marina se zbog veličine doimlje prozračno jer je prošarana komunikacijama i površinama od maslina, borova, živice, ružmarina i lavande, a male su plažice zadržane u svom prirodnom obliku. Cijeli je prostor na neki način primjer oplemenjivanja prostora kvalitetnim sadržajima bez zadiranja u prirodni pitomi otočki okoliš.

Marina će prema sadržajima biti uvrštena u II. klasu marina (što odgovara hotelu s četiri zvjezdice) i radit će tijekom cijele godine, a u njoj će za-

Drveni nosači krova glavne zgrade

Koncesija je dodijeljena na rok od 32 godine, a stalni dio naknada iznosi 4 kune po četvornom metru kopnenoga i morskog dijela zauzetoga pomorskog dobra, što je 233.084 kuna na godinu, uz promjenjivi dio naknade koji iznosi 6 posto od ukupnoga godišnjega prihoda. Koncesionar se obvezao uložiti 3,2 milijuna eura, za što je podnio valjana bankovna jamstva, a u konačnici je iznos ulaganja premašio 5 milijuna eura.

Marina se počela graditi početkom 2004., a svečano je, pod nazivom *Olive Island Marine*, puštena u rad 19. svibnja 2007.

Marina se prostire na više od 55.000 četvornih metara mora i kopna i zauzima cijelu prirodnu uvalu Glavica između Lukorana i Sutomišćice. Na kopnu je izgrađeno nekoliko zgrada u kojima su smješteni svi servisi za nautičare poput trgovine nautičkom opremom, s praonicom, peglaonicom, samoposlugom, restoranima, barovima i sl. Na kopnu postoji 25 suhих

Marina u Sutomišćici počela se puniti brodovima još prije završetka

ji mogu poslužiti i za najveće brodove s gazom od 7 m, što je mogućnost koju u nas pruža jedino marina Šimuni na Pagu. Štoviše zbog dovoljne dubine u marini mogu bočno pri-

poslenje pronaći mnogi stanovnici male Sutomišćice.

Olive Island Marine (popularno nazvana *Maslina*) svečano je otvorena u svibnju, ali je prve brodove prihvatiti

Gradilišta

la još tijekom izgradnje u prošloj i pretprošloj godini. Ove se godine u organizaciji marine planira nekoliko promotivnih regata. Marina je već uvrštena u kartu nautičkih luka na Jadranu, a vjeruje se da će zadovoljiti i stroge kriterije ADAC-a (njemačkoga automobilskog kluba) i da će biti uvrštena u njihov katalog.

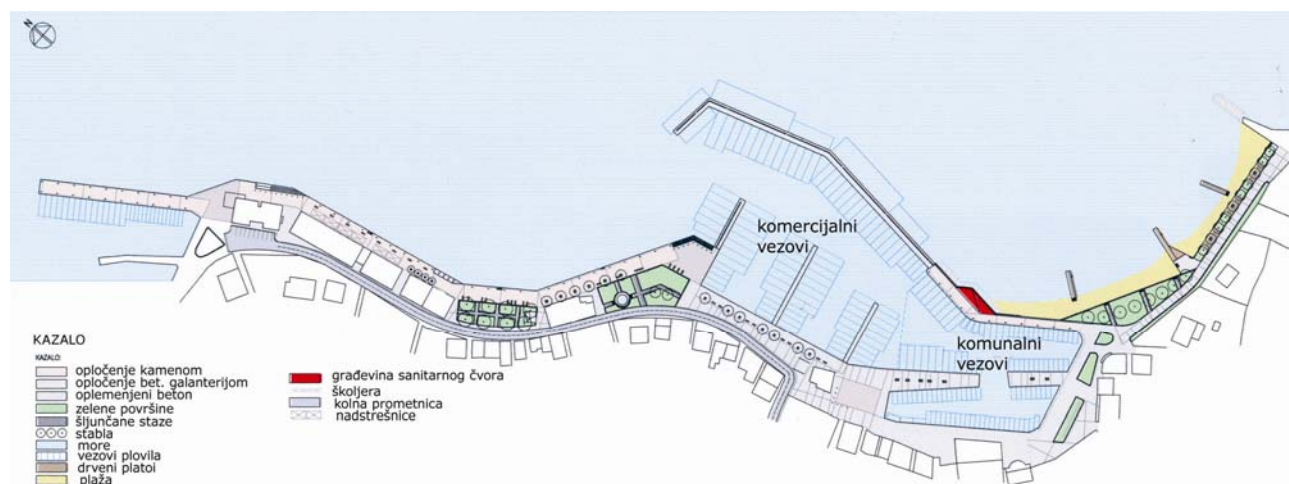
Uređenje obalnog pojasa u Preku

U projektu koji je izradila zadarska tvrtka *Forvm* d.o.o. predviđeno je cjelovito uređenje, dogradnja i opremanje dodatnim sadržajima cjelokup-

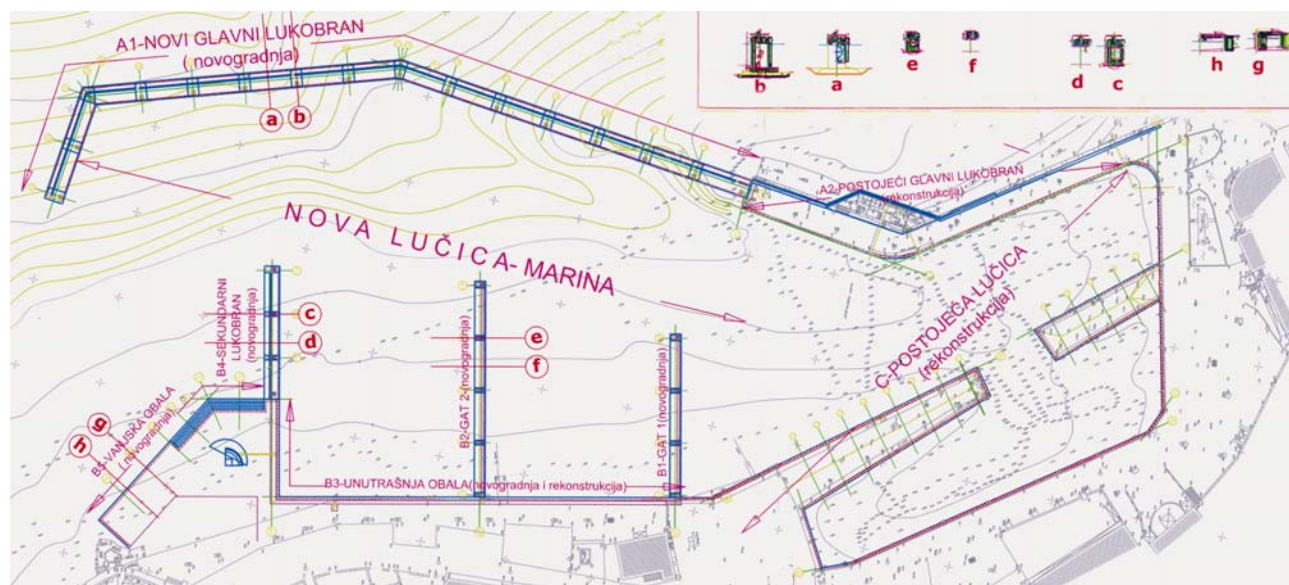
noga razvučenoga obalnog pojasa naselja Preko. Zahvat je podijeljen u tri dijela i obuhvaća istočni dio s plažom, središnji dio s lučicom i lukobranom te zapadni dio do gata u uvali Jaz koji uglavnom služi lokalnom stanovništvu za kupanje. Uključen je sav prostor između obale i privatnih parcela odnosno do kolnika glavne obalne prometnice. Ključni je zahvat središnji dio obale, koji je i sadržaj prve faze uređenja, a uključuje postojeću lučicu namijenjenu stalnim stanovnicima naselja. Ta je lučica bila bez odgovarajućih komercijalnih sadržaja i u vrlo lošem stanju

iako je bila djelomično obnovljena, ali se rekonstrukcija uglavnom odnosila na uređivanje horizontalnih površina, umjesto na konstruktivne zahvate na obalnim zidovima te osiguravanje odgovarajućih vezova i prikladnih instalacija.

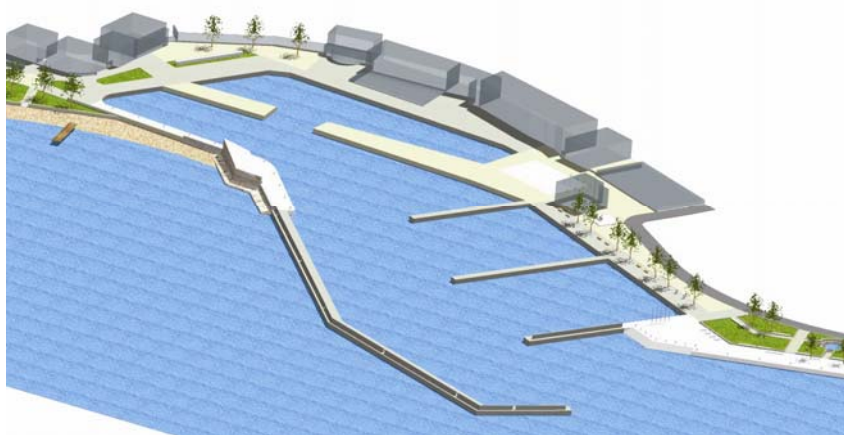
Lučica je bila izgrađena još za austrougarske uprave, a stječe se dojam da su i tada radovi bili obavljani nekako provizorno i na brzinu. Vrlo je lošem stanju obalnoga zida pridonijelo i neodržavanje tijekom više od stoljeća uporabe pa je obala dodatno oštećena neprekidnim djelovanjem

Tlocrt uređenja obalnog pojasa u Preku

Tlocrt zahvata u lučici u Preku (presjek gore desno)

Budući izgled marine u Preku

mora i podlokavanjem. Stoga je lučica bila u vrlo lošem stanju u svim svojim elementima i zahtijevala je nužnu i temeljitu konstruktivno-oblikovnu sanaciju. U obnovi lučice planirana je gradnja marine i nadopuna komercijalnim sadržajima, koja se sastoji u produživanju postojećega lukobrana te nadogradnji još jednoga manjega lukobrana i gatova na obalnom dijelu.

Zapadni je dio obale, od spomenika tragično stradalim preškim praljama (priješkim lavandjerama) koje su tradicionalno prale rublje za zadarsku gospodu, do gata u uvali Jaz koji se također planira dograditi, građevinski zapušten i oblikovno neodređen. To je prostor nasuprot otočiću Galevcu (Školjiću) na kojemu se nalazi franjevački samostan, a gdje je nakon II. svjetskog rata do osamostaljenja Hrvatske bilo i dječje odmaralište. Tu je zamišljena velika šetnica (široka 9 m) koja će biti usklađena sa sadržajima lučice na koje se nadovezuje.

Zapravo to će biti prostor prijelaza iz dinamične lučke vreve na mirniji dio obale s vizurama na Školjić i obližnji Zadar. Uz šetnicu su predviđene zelene površine s mjestimičnim visokim drvećem te klupe za sjedenje i ugostiteljski sadržaji. Šetnica se uz more namjerava i proširivati uz pomoć montažnih stupova. Isto se tako planira i produživanje posto-

jećega gata u uvali Jaz i povećavanje broja vezova.

Predviđeno je dodatno oblikovanje i opremanje novim sadržajima i plaže istočno od lučice. Tu je zamišljen i građevinski podmorski zahvat kako bi se spriječilo odnošenje pijeska i šljunka. Planirana su i posebna drve-

Svi će se konstruktivni sadržaji na cijelom obalnom zahvatu, poput glavnoga i sekundarnog lukobrana, gatova i proširenih šetnica, izvoditi od predgotovljenih armiranobetonskih elemenata, a nasipavanje se namjerava svesti na najmanju moguću mjeru. Zadržat će se postojeće i u novije vrijeme izvedeno opločenje obalnoga pojasa elementima betonske galanterije, a preostali će se dio obale dograditi i obraditi materijalima u skladu s tradicijom i suvremenim stremljenjima. Predviđeno je da se postojeći glavni lukobran, koji je dotrajao i ispucan od slijeganja, nadogradi i obloži kamenim pločama, a da novi dio lukobrana i gatovi budu obrađeni samo u betonu.

Rekonstruirat će se i konstrukcija gatova postojeće lučice, a njihova će površina biti obrađena oplemenjenim betonom i kamenim trakama. Prošireni plato uz sekundarni lukobran

Stari dio lukobrana u Preku

na sunčališta i skakališta na stupovima, a sadit će se i drvoređ i urediti zelene površine između pješčane plaže i obližnje prometnice. Također su predviđena drvena sunčališta između stabala, a postojeći se manji gat mora rekonstruirati i opremiti tuševima.

unutar lučice te šetnica s gatom u uvali Jaz obložit će se kamenim pločama, a svi će se elementi, kao što su stube, bitve, rubnjaci i stupci, izvoditi obrađenim kamenom.

Pješačke će se površine nadomak prometnice, smještene između obal-

Ugradnja stupova za novi dio glavnog lukobrana

noga pojasa i zelenih površina, izvodi od oplemenjenoga betona. Spomenik praljama ostat će na istom mjestu i u istoj razini, ali će se prostor oko njega oblikovati u betonu i obložiti poliranim kamenom. Klupe će biti od drva i kamena, s naslonom i bez njega. Za obradu zelenih površina osim travnjaka rabit će se autohtono bilje i stabla, a palme će se

pokušati isključiti i svesti na najmanju moguću mjeru.

Na lukobranu se gradi posebna zgrada sa sanitarnim čvorom i prostorijom za pranje rublja nautičara te recepcijom za goste i posebnim spremištem. Ta se građevina (površine 114,10 m²) izvodi na proširenom dijelu starog dijela lukobrana, a no-

Pomorski radovi na novom dijelu lukobrana

siva se konstrukcija sastoji od punih zidova i čeličnih stupova.

U izboru konstrukcijskih rješenja za pojedine dijelove luke nastojala su se izbjeći veća nasipavanja u more. Jedini je nasip, i to od čistog kamena, količinski neznatan, bio uz stupove glavnog lukobrana. Glavni se lukobran sastoji od postojećeg, za koji je predviđena temeljita rekonstrukcija, i novoga dijela ukupne duljine 186,5 m.

Glavni će lukobran štititi lučicu od valova, a izvodi se od predgotovljenih armiranobetonskih elemenata. Sastoji se od stupova na razmaku od 12 m i rasponske konstrukcije koja je u more uronjena do -3,8 m. Tako je ispod novog dijela lukobrana omogućeno nesmetano cirkuliranje morske vode. Kako su s unutrašnje strane lukobrana planirana privezišta tijekom cijele godine, na vrhu je lukobrana predviđen parapetni zid radi zaštite od prskanja. Na sličan će se način, s lakšim elementima i manjom uronjenošću, izgraditi i sekundarni lukobran.

U lučici će se graditi i dva gata – jedan od 50 m, a drugi od 37 m. I gatovi će se sastojati od predgotovljenih armiranobetonskih stupova i nosača, a stupovi se temelje na očišćenom i zasječenom flišnom dnu. Sanduci se stupova u donjem dijelu pune betonom, a u gornjem kamenjem. Na svakom su stupu predviđena sandučasta energetska okna od lijevanog željeza po cijeloj širini gata.

S južne strane lučice zadržan je obalni zid koji će dodatno ojačati i urediti. Obala izvan lučice koja je većim dijelom godine izložena djelovanju valova bit će raščlanjena montažnim elementima i to će znatno smanjiti prskanje mora po šetnici.

Sve smo podatke dobili od projektanta cijeloga zahvata Ante Uglešića, dipl. ing. arh. iz zadarske tvrtke *Forvm* i s njegovim stalnim suradnikom, kad su u pitanju radovi pod

morem, Stjepanom Petrovićem, dipl. ing. građ., iz tvrtke *Maritima-ma* iz Splita, projektantom podmorskih zahvata. Ante Uglešić je inače projektirao marinu u Zadru, jednu od prvih marina na istočnoj strani Jadrana, a autor je brojnih arhitektonskih i urbanističkih projekata.

Obojica se vrlo zadovoljni ozbiljnošću s kojom je sadašnja općinska vlast pristupila rješavanju tako velikoga i složenoga zahvata. Inače Ante Uglešić je bio autor prostornoga plana Preka i detaljnoga urbanističkog plana, a projektirao je i zgradu novoga trgovačkog centra koja se istodobno izvodi u neposrednoj blizini obale.

Posjet gradilištima

Nakon dolaska u Preko najprije smo posjetili marinu u Sutomišćici. Marina je već bila u punom pogonu i mnogi su vezovi bili zauzeti iako još nije počela glavna turistička sezona. Ipak uočili smo da svi radovi uređenja okoliša još nisu u cijelosti završeni, poput dijela kamenih opločenja (što se obavljalo tijekom našega posjeta) i uređenja pristupnih prometnica. Razgovarali smo s Gordanom Perićem, operativnim voditeljem *Olive Island Marine*, koji nam je

rekao da je uporabna dozvola za marinu dobivena 18. svibnja ove godine. Inače pun je pohvala za projektante toga golemoga zdanja i za kvalitetu radova izvođača radova tvrtke *Heres* d.o.o. iz Vira (glavni inženjer Vedran Vlahović, dipl. ing. građ.). Pri odlasku iz Sutomošćice zamijetili smo da se nadomak marine grade i dijelovi kanalizacijskog sustava te da je i tu *Heres* d.o.o. također među izvođačima, a projektant je *Hidroprojekt-ing* d.o.o. iz Zagreba, koji je projektirao sve otočke sustave odvodnje i vodoopskrbe.

Popločivanje obale u Preku

Osnovne smo podatke o gradilištu dobili od Silvija Panovića, dipl. ing. građ., glavnog inženjera tvrtke *Heres* d.o.o. iz Vira, izvođača podmorskih

Novi trgovački centar

radova. Investitor je svih radova novoutemeljena tvrtka *Marina Preko* d.o.o., a izvođač je radova na obalnom dijelu *Lavdara* d.o.o. iz Zadra (glavni inženjer Dragan Gulam, dipl. ing. građ.). Projektante smo već istaknuli, a oni istodobno uz projektantski obavljaju i stručni nadzor izvođenja.

Heres istodobno gradi i obližnji trgovački centar u kojem će trgovinu otvoriti *Konzum*, a poslovnicu *Privredna banka Zagreb*. Građevina će imati ravni krov s cvjetnim površinama i pješačkim komunikacijama te parkiralište ispred nove općinske zgrade za dvadesetak automobila. Trgovački centar na preškom Mulu imat će ispred i natkrivenu tržnicu i

Brodovi u marini Sutomišćica za našeg posjeta

Gradilišta

ribarnicu. Investitor je tvrtka *Navita* d.o.o., a vrijednost je radova približno 3,5 milijuna kuna.

U restauriranoj lučici za domaće stanovništvo bit će 107 vezova, a u komercijalnoj marini stotinjak. Produžetak lukobrana gradi se na 15 stupova koji su položeni na izravnano pjeskovito dno. Stupovi se izrađuju u betonari na zadarskoj Gaženici te u sekcijama dovoze teglenicama i potom ugrađuju u more. Zbog prob-

Priprema za postavljanje završnog sloja

lema s kapacitetom dizalica stupovi se ugrađuju u nekoliko dijelova te potom spajaju armiranim betonom. Radove su započeli 21. siječnja 2007. i trebali su biti završeni 30. lipnja, ali će se produžiti i nakon turističke sezone. Bilo je problema s radovima u staroj lučici gdje se ispod građevinskog stroja urušio jedan gat, zvan Carinski mul jer se na njemu obavljala carina u vrijeme dok je Zadar bio pod talijanskom upravom. Dijelom je oštećen i nasuprotni gat.

Na gradilištu inače stalno imaju tridesetak radnika od kojih je desetak ronilaca, a sve radove obavljaju uz pomoć teglenica (barža). Većih problema s nevremenom nisu imali, osim

Radovi na obalnom dijelu u Preku, teglenice i otočić Ošljak u pozadini

250 zaposlenih, a pomorske je radove obavljala na Ugljanu (Sutomišćica i Kukljica) te na Zverincu i Ravi.

Na gradilištu smo razgovarali i s Draganom Gulamom, dipl. ing. građ., glavnim inženjerom *Lavdare* d.o.o. Od njega smo doznali da su izvođači međusobno podijelili radove u dogovoru s projektantima i investitorima. Njegova je tvrtka preuzela gradnju zgrade sanitarnog čvora i recepcije

Pogled na otok Galevac preko gradilišta obale

jednoga dana kada je bura, koja je ovdje skupa s tramuntanom najopasniji vjetar, potpuno onemogućila radove. *Heres* je tvrtka iz Vira u vlasništvu Ivana Miličevića s približno

te završnu obradu kamenoga opločenja lučice. Na gradilištu je stalno tridesetak radnika, a u trenutku našega posjeta bilo ih je s kooperantima nešto više zbog izvedbe završnih

radova. Kako sve neće biti gotovo u roku, pokušava se završiti ono što je Preku najpotrebnije, posebno obalni dio s nekoliko vezova na starim gatovima. Dakako da će biti provedena i sva potrebna infrastruktura te izgrađen trgovački centar.

Radovi inače nisu ni teški ni previše zahtjevni jer su uglavnom tipizirani. Tvrtka *Lavdara* potječe iz Dobropoljane s Pašmana i u vlasništvu je Marija Dujmovića.

Sljedeći je naš sugovornik bio upravo Mario Dujmović, ing. građ., vlasnik *Lavdare* d.o.o. i jedan od trojice suvlasnika investitora *Marina Preko* d.o.o. Tvrtka ima četrdesetak zaposlenih, a svoje je neobično ime za vlasnika koji je s Pašmana (prema otoku nadomak Dugoga otoka s kojega se vjekovima vadio kamen) dobila u trenutku registracije jer su sva predložena imena već bila zauzeta.

Dakako da smo jednog od tri vlasnika investitora, koji u sanaciju stare lučice i izgradnju marine ulaže 2,5 milijuna eura, pitali o ekonomskoj opravdanosti svih zahvata u luci. Doznali smo da prema sadašnjim cijenama povrat ulaganja očekuju za 8 do 10 godina. Koncesiju su inače od Županije dobili na 20 godina, što je maksimalni rok koncesije koju mogu dodijeliti županijske vlasti. Mnogo nade polažu u tranzitne goste koje će prihvaćati na odlasku i dolasku s Kornata te na hotel u Preku, sada u vlasništvu engleskoga investicijskog fonda *Jupiter* (u čijem je vlasništvu i brodogradilište *Nauta Lam-ljana*). Novi vlasnik namjerava hotel temeljito opremiti i urediti te mu podići kategorizaciju na 4 do 5 zvjezdica.

Očekuju da će svi radovi biti završeni do kraja godine. Pokušali su sve izgraditi do početka glavne turističke sezone, ali u tome nisu uspjeli jer je bilo velikih problema sa sanacijom stare rive. Nova će marina u Preku imati 97 vezova s unutrašnje i 30 vezova s vanjske strane lukobrana.

Na kraju smo razgovarali i s Antom Jerolimovom, načelnikom općine Preko i osobom koja je prema općoj ocjeni jedna od najzaslužnijih za pravi građevinski bum u toj otočkoj općini. Doznali smo da je ponosan na sve ono što su postigli u posljednjih nekoliko godina, a posebno ga raduje što su uspjeli potaknuti i privatne ulagače, osobito stoga što općina jednostavno nema dovoljno novca za sve projekte koje je nužno obaviti. Investitora za uređenje središnjega dijela obalnoga pojasa u Preku dobili su putem javnog natječaja. Općinska je obveza bila izrada projektne dokumentacije, a investitor se obvezao da će osim gradnje komer-

ljudnjih godina, a koje smo uglavnom istaknuli u uvodu ovoga napisa. Načelnika općine posebno veseli dom za stare i nemoćne koji zajednički uređuju Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi te Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Vrijednost je radova 5,5 milijuna kuna, a sve mora biti završeno do 1. svibnja 2008. Dom je posebno važan i stoga što će osim za stalne štićenike skrbiti i za ostala otočka staračka domaćinstva za koje će pripremati i po 100 obroka na dan.

Načelnik Ante Jerolimov istaknuo je kako su u posljednje vrijeme izgrađeni nova škola i vrtić, a kao poseb-

Pogled iz kafića na radove u moru

cijalnih sadržaja sanirati i postojeću lučicu. O eventualnoj obnovi carinskog gata odluka će biti naknadno donesena. Ostale će dijelove plaže, istočno i zapadno od lučice i marine financirati općina iz vlastitoga proračuna. Vjeruje da će radovi biti završeni do kraja godine, a vjerojatno će započeti nakon što budu završeni svi radovi na središnjem dijelu obale.

U nastavku smo razgovarali o svim projektima koje je općinsko poglavstvo pokrenulo u nekoliko pos-

no značajnu vijest izdvojio je činjenicu da je u školi, u kojoj se školuju učenici iz cijeloga otoka, 2006. bilo nešto više učenika nego prethodne godine. Ujedno je za jesen najavio početak radova na otočnome trajektnom pristaništu, na kojemu će se temeljito urediti prilazne ceste i parkirališta te prateći sadržaji. Izgradit će se i posebno pristanište za brze veze kako bi, kada jednom trajektni promet prijeđe u novu zadarsku luku Gaženicu, putnici i dalje imali izravnu vezu sa zadarskim Poluotokom.

Zaključak

Ovo je bio prikaz dijela infrastrukturnih zahvata i gradnje dviju marina na otoku koji u posljednje vrijeme bilježi nezabilježen porast građevinskih radova. Iako se ta ulaganja mogu nekome učiniti manje značajnima od iznosa ulaganja koja srećemo u velikim gradovima, ipak valja istaknuti kako je 7,5 milijuna eura (Sutomišćica i Preko) iznos na kojemu bi pozavidjele i mnogo veće sredine od općine Preko s približno 3000 stanovnika, posebno kada se zna koliku važnost ta ulaganja imaju za ukupni razvitak. Osobito valja istaknuti podatak da sva uložena sredstva potječu iz privatnih izvora. Dakako da za takva ulaganja ponaj

prije treba zahvaliti činjenici što se Preko nalazi nadomak jednoga grada kao što je Zadar, s kojim ima izuzetno dobre prometne veze. Da bi se privukli novi investitori potrebno je sve učiniti za poboljšanje opće kvalitete života na otoku, ponajprije gradnjom komunalne i zdravstvene infrastrukture te ulaganjima u poboljšanje prometnih veza između otoka i kopna te unutar otoka, ali i s drugim manjim otocima. U tome je općinsko poglavarstvo Preka bilo iznimno uspješno, posebno u privlačenju financijskih sredstava koje je središnja vlast ionako namijenila razvitku otoka.

Neki će njihov uspjeh tumačiti dobrim razumijevanjem i pomoći središ

nje vlasti, ali je činjenica da je i ovdje, kao i u nekim drugim slučajevima o kojima smo prije pisali, riječ o sustavnom ulaganju u prostornu i projektnu dokumentaciju. Jer mnogo je lakše za nova ulaganja, posebno vezana uz odvodnju i vodoopskrbu, dobiti potporu na već izrađene projekte negoli na one koji se tek najavljuju. Stoga držimo da je primjer iz Preka vrlo poučan i za mnoge druge otočke općine čelnici kojih neprestano kukaju nad svojom teškom sudbinom. Jer izrada je projekata ipak najjeftinija.

Branko Nadilo

Fotografije i crteži: arhiva investitora, projektanata i B. Nadilo